

Aldrig før har jeg hørt samtalen mellem Skønheden og Udyret som en samtale – en kærlighedssamtale fuld af medfølelse og uskyld – og for første gang hører jeg i klare billeder, hvad det er, der sker ved den lange harpeagtige glissando op igennem oktavene: uhyret forvandles – og se bare: en smuk prins, hvis dragt glimter af sølv og guld. Og slutsatsens eventyrhave bliver en vandring ind i en billedbog – ind i barndommens land hvor livet virkelig har mening.

La Valse er fra 1920, et relativt sent værk, et værk, der sammenføjer smertefuld livserfaring og længsel efter livsglæde – i et Wienerisk tonesprog – således at La Valse både bliver en hyldelse til Johann Strauss og et udtryk for resignation: Wienervalsens tid er forbi, men nu vil jeg vriste dens kræfter fra den endnu engang – om det så skal blive det sidste, jeg gør.

La Valse er overdådigt orkestreret – også i 2 klaver-versionen. De fejende valseklange afbrydes og gennembrydes gang på gang af halvt sarkastiske halvt fortvivlede manende udbrud – en slags aristokratisk dødedans. Her udfolder Ingrid Thorson og Julian Thurber alle ressourcerne – og endnu engang overvældes jeg af dette helt specielle, som jeg så at sige aldrig har hørt før – bortset fra i deres Rachmaninoff-album: de spiller stort set som var de een person. At man gennem hele dette pladesæt kan gribes så voldsomt af musikken – skyldes dette næsten telepatiske partnerskab, der så at sige fjerner skallen om musikkens bløde indre. Vi træder som Alice fra eventyrland ind »bag spejlet«. Dette er stor kunst. Køb pladerne – hør dem.

Peter Kjærulff

Anmeldelse

Frodig jazz i bogform

Politikens Jazzleksikon

Af Kjeld Frandsen. Politikens Forlag, 1987. Kr. 288,-.

Danmark siges at have et af de frodigste jazzmiljøer i verden – udenfor USA. Og det kan bekræftes af institutionen Montmartre i København, Radioens Big Band, de mange yngre, talentfulde jazzmusikere, Det Rytmske Konservatorium i København, de mange herboende udenlandske koryfæer og en eksplosionsagtig renæssance for jazzlytning blandt især unge mennesker. Musikernavne som NHØP, Palle Mikkelsen, Mads Vinding, Jesper Thilo, Svend Asmussen, Kenneth Knudsen, Thomas Clausen, Niels Lan Doky osv., fortæller også noget om et miljø.

Derfor må der også være behov for et jazzleksikon på dansk – for underviseren, musikeren og den almindelige forbruger. Tidligere har Politikens Forlag udgivet 3 versioner af »Jazzens Hvem Hvad Hvor«, som samtidig var suppleret med lidt jazzhistorie og musikteori, men nu har samme forlag barslet med et rent biografisk leksikon under redaktion af Kjeld Frandsen, Peter H. Larsen og Ib Skovgaard. Værket er delt op i et hovedafsnit med udenlandske biografier, dernæst et mindre med danske og tilsidst et navneindeks. Naturligvis må det være en kompromisets kunst at redigere et sådant leksikon – globalt er antallet af jazzmusikere steget kolossalt bare i forhold til for 20 år siden og hvem er de mest væsentlige? Hvem kan man tillade sig at springe over? Hvem siger os danskere mest? Disse overvejelser

gøres der udtrykkeligt opmærksom på i forordet og da jazzten efterhånden har udviklet sig til en meget blandet landhandel vil der være mange musikere, som befinder sig imellem alt og ingenting – sådan er det jo altid med båse. Der har været mange assistenter med i research-arbejdet, henvend en snes, så leksikonet må siges at være et udpræget teamwork.

Når man læser artiklerne igennem kan det undertiden være lidt besværligt med de mange forkortelser og næsten enslydende for alle dem, jeg har orket at kigge på, er at man absolut skal have at vide, at de begyndte at spille klaver eller trommer som 3-årige eller sligt – hvilket egentlig er ligegyldigt. Det gjorde jeg også uden at blive til noget som helst, der berettiger mig til at stå i et leksikon. Ofte kan man savne nogle mere detaljerede beskrivelser af personernes musikerskab. Om Tim Hagans står der f.eks. at han vakte opsigst med sin meget dynamiske sp.stil og det er vel en betydningsfuld trompetist, som har boet under danske himmelstrøg længe og som man fra egne ører nok kunne give nogle flere meldinger om.

Men bortset fra det synes jeg afgjort, at det er et fint og brugbart leksikon. De kendte navne får deres retmæssige spaltepads, ofte med nogle meget smukke fotos (af Louis Armstrong, Duke Ellington og Dexter Gordon), man får også kendskab til mange interessante, bizarre og overraskende navne og skæbner. Hvad med Günther »Baby« Sommer (f. 1943), østtysk trommeslager, som spillede free-jazz i 1967 – Alfred Harth (f. 1949), vesttysk saxofonist, uddannet i kunsthistorie og skaberen af avantgardegruppen »Sogenanntes Linksradikales Blasorchester«

– den italienske pianist Enrico Pieranunzi (f. 1949), docent ved Roms konservatorium og som får prædikatet: en af de mest begavede europæiske pianister – den svenske pianistinde Susanna Lindeborg (f. 1952), som har dyrket klassisk ballet fra hun var 3 til 17 – Nikolaj Levinovsky (f. 1944), sovjetisk pianist som med gruppen »Allegro« dyrker cykliske forløb i fusionsagtig stil – Friedrich Gulda (f. 1930), Mozartpianisten, har også spillet jazz bl.a. sammen med J.J. Johnson, Freddie Hubbard og Chick Corea. Dermed bliver man mindet om, at jazzen virkelig er en verdensomspændende musikform og at den måske er mere anerkendt udenfor end indenfor USAs grænser.

Afsnittet med de danske biografier vidner om frodigheden i vort jazzmiljø. Men stadigvæk er det mændene som dominerer billedet – er det virkeligheden, at der kun er 10 væsentlige, kvindelige musikere ud af 242 biografier? Næppe, hvad med at spørge i provinsen?

Navneindekset er meget detaljeret. Mogens Andresen er ikke jazzmusiker, men klassisk basunist. Han står i indekset, fordi han har lært Jens Engel at spille på basbasun. Göteborg Kammerkor optræder fordi en af de mange hybride musikere, Steffan Forssén, har komponeret musik til ensemblet. Og så fremdeles.

Der skal nok være en del freaks, som vil brokke sig over mangler og undladelsessynder i dette værk, både med hensyn til det udenlandske og det hjemlige navneregister. Jeg er ikke medlem af det kor – Politikens Jazzleksikon er et fyldigt og redeligt stykke arbejde, som alle kan få god gavn af.

Valdemar Lønsted

Forfattere i dette nr.

Anders Beyer Christensen: Cand.phil. i musik

Rikke Forchhammer: Lærer på Krogerup Højskole, cand.phil. i musik, medlem af Modspils redaktion.

Vagn Holmboe: Komponist.

Torben Jørgensen: Journalist i DR, lærer på Krogerup Højskole, cand.phil. i musik.

Marianne Kibenich: Socialrådgiver, medlem af gruppen »Rendestenens Liljer«.

Peter Kjærulff: Forfatter, musiker, medlem af Modspils redaktion.

Kristian Lindberg: Journalist ved Sjællands Tidende.

Lars Lindhardt: Journalist ved Sjællands Tidende, medlem af Modspils redaktion.

Valdemar Lønsted: Adjunkt i musik og fransk ved Roskilde Katedralskole.

Judy Ryslander: Stud.mag. ved Institut for Nordisk Folkemindevidenskab, frivillig medarbejder ved Dansk Folkemindesamling.

Lars Stærbo: Freelance journalist ved DR.